

žolc od mastí ne loči. To mazilo namaži na čisto rutico (kerpico) platna, pa ne ravno pretanko, privij na ozeblino, in ozebljeni ud oveži še z večjo rutico, čez pa obuj rokavico ali nogovico. To se ponavlja vsaki večer ali vsako jutro. V 3 ali 4 dneh je že vse veliko veliko bolje.

Gospodarska novica.

* Dosedaj se je mislilo, da najmanjši konjiči so tisto pleme iz Škocije, ki se imenujejo poni, in se nahajajo tudi po drugih evropskih deželah. Poni je kakih 8 do 9 pestí visok. Al nedavnej je Anglež Villiams kazal na kraljevem gradu Vindsoru 4 afrikanke konjiče, tako majhne in nježne, da na prvi pogled marsikak ogledavec ni verjeti hotel, da so to konji. Vsi ti konjiči so bili kostanjevci (braun) in vsi po 31 pavcov (tedaj le dobra 2 čevlja in pol) visoki. Dosedaj se nikdar ni slišalo od takih pritlikovcov.

„Slov. Noviny“.

Pohvala domačega urarskega mojstra.

Že leta 1853 so pohvalile „Novice“ Jurja Pirca, urarja v Kropi (Krop) na Krajskem, ko je izdelal 17 centov težko uro za veliko cerkev ljubljansko. Ker je naš Juri Pirc odtistihmal spet veliko turnskih ur z veliko pohvalo naredil, namreč za ternovsko cerkev v Ljubljani, v Brezovici in v Bledu na Krajskem, v Gradcu, pri novi Štifi, v Muzirji, Braslovčah na Štajarskem, v Bazovici, v Rosarjoli, Antiani na Terzaškem, v Senii in Otočacu na Horvaškem in več drugih, bo menda mnogim našim bravcom všeč, da spet spomnimo mojstra, ki je po pravici priporočila vreden. „Novice“ pa so si od tistega časa toliko bolj namenile, Pircovo mojstersko izurjenost sopet očitno omeniti, ko smo v letošnjih „Drobtinica“ brali, da za nobeno reč ni toliko mojstroskazov kakor ravno v urarstvu. „Kadar se hoče nova ura napraviti — pravijo Drobtinice — naj se poprej zvest in pošten urar pozvé, ki delo ume. Če urar ni pošten, te na vsako vižo opehari, pogodi se z njim kakorkoli hočeš“. Da se tedaj vsem tem nevarnostim v okom pride, naj se izvoli pošten in skušen mojster, in tak je Juri Pirc v Kropi, kterega dobro ime v 7 škofijah že 110 ur razglasuje.

Domača reč.

Vprašanje.

Naš Valvazor pripoveduje v svojih dobroznanih bukvah, da za gotovo vé, da v Kolpi (Kupi) okoli Vinice in Podbrežja rake s tem lovijo, da jim žvižgajo. Valvazor, ki nikjer drugod nikdar ni kaj takega slišal, se je smejal, ko je to prvičkrat slišal, in ni hotel verjeti, dokler se ni tega sam prepričal in mu je tudi Horvat Polaković poteril, ki je tačas za najimenitnejšega takega žvižgača slovel, rekši: „Kadar je voda bistra, vidijo raki človeka in grejo iz svojih lukinj; berž pa ko se jim njih glas žvižga, se jih prižvižga veliko; če jih tak, kdor žvižga, sto vjame, jih drug, ki jim ne žvižga, še 6 ne bo vjel“. — Ker še nikoli drugod nismo o tem nič slišali, Valvazor pa, ki je sicer rad prazne pravlice za resnico jemal, to tako za gotovo pripoveduje, bi vendar radi vedili, je li to resnica ali pravlica? ali je ob Kolpi še kje navada, rakom žvižgati?

Odgovor na vprašanje: kaj so bili rotmani?

Omenile so „Novice“ besede „rotmani“. Rotman je po nemškem prestrojena beseda; rotmani so znani po vsem Koroškem. Niso bili ne župani in ne beriči, ampak nekakošni srenjski služabniki, ki so napovedovali tlako

(rabto na Koroškem) za popravljanje cest, potov in drugih celo sosesko zadevajajočih opravil. — V plačilo so imeli stanovanje in nekaj zemljiša.

Iz Celovca.

L. F.

Ozir

na dozdanje slovenske alfabete — dovzete in ponujane.

„Naprej!“ — se glasi tirjatev sedanjega časa — podobnega mogočni reki, ki dere naprej, vse podira in sabo poteguje, kar se ji ustavlja. Naprej tedaj v vseh umetnijah in obertnijah, naprej v vseh vedah in znanstvih, naprej v vsestranskih popravah in izboljšavah, naprej tedaj tudi v zljajšanji in zlejššanji čerkopisja!

Ni pa še vsako naprej tudi že napredek v pomenu izboljšanja, temuč le take znajdbe ali priprave so vredne tega imena, ki kako reč storé pripravnejo, svoj namen — ali tudi več namenov — gotoveje, laže, popolneje doseči. Sedanji svet je vaje, vsako novarijo pozdravljati in sprejemati za napredek: da je le kaj novega, mu velja že tudi za boljše, brez ozira na nasebno primernost ali koristnost; kar je novošegno, mu je lepše od starega, če je tudi še tako nezumno in smešno, kakor nekatere sedanjih noš — možkih in ženskih. Kdor pa je moder, ceni vsako reč le po njeni nasebni vrednosti, in kolikor je primernejša to djansko biti, v kar je namenjena, toliko mu je boljše, toliko popolnejša, naj je že stara ali nova, domača ali ptuja.

Po tem takem je tudi vsak čerkopis ali alfabet toliko popolnejši, kolikor je pripravnejši za lahko in pravilno branje in pisanje. Zljajšave za branje so: 1) razločne oblike, po katerih se koj na prvi pogled loči vsaka čerka od vseh drugih; 2) določeni glas, kterega ima vsaka za-se zaznamovati. Zljajšave za pis pa so: enojne, gladke in proste oblike, ali z eno besedo: lahkopisnost; prednost v obeh ozirih h krati pa in sverha popolnosti kterega koli alfabeta je ličnost ali lepota čerk, ktera pa je združena moč ali složni izraz vseh lahkopisnih lastnost.

Slovenci so za pisanje svojega jezika sprejeli in doslej še zmiraj ohranili latinščico ali latinsko abecedo, in sicer najpred po Bohoričevi sestavi; zato so pa tudi pravopis, vpeljani po njem, imenovali bohoričico. Te so se deržali blizu do srede sedanjega stoletja, dokler je ni spodrinila popolnejša gajica, ali pravopis prenačen po znanih Gajevih popravah bohoričice, ki so bile pa tudi kmali priznane za bistvene izboljšave in ravno zato z veseljem sprejete. — Pri vsem tem se ne dá tajiti, da je že bohoričica imela svoje prednosti pred nekaterimi novjimi znajdbami, že pred in po gajici, saj v oziru ličnosti in doslednosti. Sprejela je namreč skoz in skoz čisto latinske čerke, ktere vsi omikani narodi priznajo za najlepše med vsemi znanimi alfabeti, in jih tudi večina njih rabi za svoj čerkopis. In ali ni že le edina sorodnost teh čerk, to je, izvir iz samo ene in ravno tiste abecede, gotova prednost pred vsemi zmesmi iz raznih alfabetov? — Res je sicer, da nekatere nove znajdbe zaznamujejo bohoriške podvojke lj, nj, sh, fh, zh enojneje s posamkami — in še clo brez „zamučnih nadznamkov“; se pa li zamorejo ponášati ob enem tudi ličnosti in lahkopisnosti teh enojnih domestik? Ko bi imele tudi te prednosti — najvažnejše za djansko rabo, bi ne bila stareja (znajdba) že davno zapadla pozabljenosti, mlajša pa — nevcepljivosti. Koliko doslednejše pa je nasproti bohoričica zaznamovala premenljive glasniške glase (naglas, accente) z občnimi naglaski, kakor pa te dve znajdbi s posebnimi čerkami! Tega sicer vsakdo ne razvidi na prvi pogled; pa razjasni mu to sledeča pripodoba. Ako primerimo petere glasnice *) peterim perstom

*) „Čerke“ ali „pismenke“ so ženskega spola, zakaj li ne tedaj tudi glasnice in soglasnice? — „Glasniki“ in „soglasniki“ so